

Ouderparticipatie op sportverenigingen

Determinantenanalyse naar ouderparticipatie op de sportvereniging

Sabine van Westen (3228541)

Universiteit Utrecht- Faculteit Sociale Wetenschappen
Departement Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen
Master maatschappelijk Opvoedingsvraagstukken

Docent Universiteit: Dr. P. L. M. Baar

Begeleiding Verwey-Jonker Instituut: Drs. N. Hermens

Juli 2012

Abstract

The aim of this study was to find out what intentions, beneficial factors and barriers influence parental involvement in sports clubs in order to enhance the intervention pedagogical coordinator, which is aimed to improve pedagogical quality in sports clubs and improve parental involvement. In order to reach this aim a qualitative determinants analysis was completed. 14 parents and the pedagogic coordinator were in-depth interviewed for this study. The results showed that involved parents have sufficient knowledge concerning the importance of parental involvement. The most important barriers are lack of time, lack of interest in the sports club, lack of knowledge concerning the importance of parental involvement and lack of Dutch language skills. The intervention pedagogical coordinator can improve parental involvement by educating parents and sports clubs about parental involvement. It is also important to reach parents without sufficient Dutch language skills and to educate those parents.

Keywords: parental involvement, sports clubs, determinants analysis

Inleiding

De sportvereniging wordt al decennia lang door veel mensen bezocht. Waar de nadruk bij sportverenigingen voornamelijk op het sporten zelf lag, worden steeds meer waarden aan de sportvereniging toegekend (Spaaij, 2009; Vermeulen & Verweel, 2009). Het kabinet wil een aantal doelstellingen door middel van de inzet van sport realiseren. Zo wil het de maatschappelijke functie van de sportsector optimaliseren en de sportvereniging inzetten voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk. Daarnaast wil het kabinet de emancipatie, participatie en integratie van achterblijvende of kwetsbare groepen in de sport vergroten. De sportvereniging moet een veilige omgeving zijn waarin opvoeding een rol heeft (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport, 2008). Ouderparticipatie wordt in dit verband als belangrijke positieve factor gezien. Voor het bereiken van maatschappelijke doelen is het belangrijk om burgers, in dit geval de ouders, bij de interventie te betrekken (Skinner, 2008). In de loop der tijd heeft de sportvereniging steeds meer een opvoedkundige functie gekregen, welke bevorderd kan worden door ouderparticipatie (De Winter, 2011; Claringbould, 2011; Seippel, 2008). Bovendien zijn ouders op praktisch gebied als vrijwilligers nodig om een vereniging draaiende te houden. 54% van de sportverenigingen in Nederland draait volledig op vrijwilligers en 63% van de verenigingen ervaart een tekort aan vrijwilligers. Van de sectoren zorg, welzijn en sport, is sport de sector waar de vrijwilligers het meest breed en gevarieerd worden ingezet. Vrijwilligers worden zowel bij sport- en spelbegeleiding, financieel/juridische werkzaamheden, pr, communicatie en sponsoring, coördinatie en organisatie, bestuur en management en administratief werk. 62% van de vrijwilligers blijft langer dan 5 jaar verbonden aan de organisatie, 65% is man en 78% is autochtoon. De verhouding vrijwilligers: professionals in de sportsector is naar schatting ongeveer 95:05 (Oudenampsen & van der Klein, 2011).

Ondanks de maatschappelijke voordelen die verbonden worden aan de sport, worden ook negatieve aspecten met sport geassocieerd. In Rotterdam zegt ongeveer een derde van de inwoners getuige te zijn geweest van negatieve incidenten in de amateursport.

Voetbalverenigingen in grote steden hebben in vergelijking met andere sportverenigingen veel te maken met agressie op de vereniging. Deze agressie doet zich voornamelijk voor tussen allochtonen en autochtonen uit de zelfde lage sociale klasse. (Veldboer, Boonstra, Krouwel, & Duyvendak, 2010). Sportverenigingen hebben moeite om op een juiste manier om te gaan met de agressie en toenemende culturele diversiteit op sportverenigingen. In Rotterdam wordt momenteel een pedagogisch coördinator ingezet op twee voetbalverenigingen om sportverenigingen hierbij te ondersteunen en om het pedagogisch

klimaat op de sportvereniging te verbeteren. Een specifiek doel van deze interventie is het vergroten van ouderparticipatie (Boonstra & Gilsing, 2010). Om de ouderparticipatie te vergroten is het noodzakelijk te weten waardoor ouders gemotiveerd raken om te participeren op de sportvereniging.

Het algemene doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de intentie van ouders wat betreft participatie op de sportvereniging, zodat aandachtspunten geformuleerd kunnen voor verbetering en verdere uitwerking van de interventie pedagogisch coördinator. Door de inzet van de pedagogisch coördinator moet een veilige en pedagogisch verantwoorde omgeving om te sporten worden gecreëerd, zodat ook kinderen met gedragsproblemen kunnen sporten (Boonstra, Gilsing, Hermens, & van Marissing, 2010). Deze interventie wordt later in dit artikel verder toegelicht. Van de sectoren zorg, welzijn en sport, heeft de sportsector de minste beschikking over methodieken en handreikingen om vrijwilligers, in dit geval voornamelijk ouders, te vinden en te binden aan de organisatie (Oudenampsen, van der Klein, & Knegt, 2011). Dit is onder andere te wijten aan de geringe hoeveelheid onderzoek naar dit onderwerp. Door het vergaren van kennis over de intentie tot ouderparticipatie, komen de maatschappelijke doelen die door middel van de sportvereniging moeten worden behaald, dichterbij. De inzichten over de intenties wat betreft ouderparticipatie kunnen daarnaast bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot dit onderwerp, omdat hier nog weinig onderzoek naar is gedaan. De uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek kunnen zorgen dat de basis van interventies op het gebied van ouderparticipatie meer evidence based is. Dit vergroot de kans op effectiviteit van de interventie (van Yperen, 2010). Om tot inzichten over intenties wat betreft ouderparticipatie te komen, is het belangrijk om de achtergrond van de intenties van het gedrag ouders te kennen, dit zijn de determinanten van het gedrag (Lechner, Kremers, Meertens, & de Vries, 2008). Het uiteindelijk wel of niet participeren hangt niet allen af van gedragsdeterminanten, maar ook van de vaardigheden van ouders en omgevingsfactoren die ouderparticipatie bevorderen of belemmeren (de Vries, 1993).

Sport als middel

De functie van de sportvereniging is veranderd in de loop van de tijd. Waar de sportvereniging vroeger voornamelijk bedoeld was om te sporten, worden nu tal van waarden aan de sportvereniging toegekend (Claringbould, 2011; Spaaij, 2009; Vermeulen & Verweel, 2009). Tot circa 1965 stond sport vooral voor de bewegingscultuur waarin competitie en records de boventoon voerden. Sportverenigingen werden ontwikkeld tot krachtige, op een

bepaalde wedstrijdsport gerichte doelorganisaties. Sinds de zestiger jaren zijn twee lijnen van verandering te onderscheiden. De ene lijn wordt door Crum (2001) de 'lijn van de doorgaande versporting' genoemd. Langs deze lijn wordt de heersende oriëntatie richting prestatie en competitie sterk doorgezet, met behulp van de inzet van sporttechnologie, ontwikkeling van media en commercialisering. Daarnaast is er de 'lijn van de ontsporting'. Langs deze lijn loopt sport over in bewegingsvormen waarbij afstand wordt genomen van de sterke focus op prestatie en competitie. Deze lijn kan worden gezien als reactie op de 'lijn van de doorgaande versporting' (Crum, 2001).

Crum noemt een aantal oorzaken achter de ontsporting van de sport. Het is ten eerste belangrijk de ontsporting te zien in de bredere context van de maatschappijkritiek die opkwam in de tweede helft van de jaren zestig. Wat betreft sport uitte dit zich in kritiek op de oriëntatie richting prestatie en werd aangedrongen op het verlagen van de drempels naar sportbeoefening door motieven als recreatie, communicatie en gezondheid te benadrukken. Als tweede oorzaak noemt Crum 'de opwaardering van de lichamelijke', waarbij ervarings- en belevingsgeoriënteerde sportvormen centraal staan (Crum, 2001).

De ontsporting van de sport heeft tot gevolg dat aan sportverenigingen meer maatschappelijke en pedagogische waarden toegekend worden. Sporten op een sportvereniging wordt als wondermiddel gezien om maatschappelijke en pedagogische doelen te bereiken. Dit houdt in dat wordt verwacht dat als vanzelf positieve effecten heeft op zowel samenleving als individu (Boonstra & Hermens, 2011).

In de lijn van de ontsporting van de sport vindt er een verschuiving plaats van sport als doel naar sport als middel om maatschappelijke doelen te realiseren. Er zijn verschillende doelen die de overheid wil bereiken door middel van de inzet van de sportvereniging. Een van deze doelen is een toename in sociale cohesie. Sociale cohesie is de interne bindingskracht van een systeem (Schuyt, 1997 in van Marissing, Bolt en van Kempen, 2005). Hierbij horen positieve eigenschappen als belangeloze inzet voor anderen, empathie, altruïstische normen en saamhorigheidsgevoelens (Hart, 2002 in van Marissing, Bolt, & van Kempen, 2005). In de Nederlandse samenleving is sociale cohesie en het tekort hieraan een belangrijk onderwerp. In de troonrede van 2011 zei Koningin Beatrix dat de regering een immigratie- en integratiebeleid voert dat erop gericht is de onderlinge betrokkenheid in de samenleving te vergroten. Daarnaast is sociale cohesie één van de doelen van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) (Boonstra & Hermens, 2011). Er kan niet zonder meer worden aangenomen dat sportdeelname de sociale cohesie bevordert. Het is ook mogelijk dat mensen die al veel sociale netwerken hebben, juist de mensen zijn die participeren op de

sportvereniging (Coalter, 2007). Sport kan ook voor sociale uitsluiting zorgen. Lid zijn van een sportvereniging kost vaak geld. Het lijkt aannemelijk dat sportparticipatie de sociale cohesie kan versterken. Sport is immers een sociale activiteit die kansen biedt om vrienden te maken, netwerken ontwikkelen en sociale isolatie te verminderen. Sociale cohesie kan gemeten worden door middel van het begrip sociaal kapitaal (De Winter, 2011; Seippel, 2008; Vermeulen & Verweel, 2009). Sociaal kapitaal ontstaat in sociale netwerken en staat voor de voordelen van deze sociale netwerken zoals wederzijdse contacten, het ontwikkelen van burgerschapnormen en een wederzijds vertrouwen (Vermeulen & Verweel, 2009). De sportvereniging biedt kansen tot het ontwikkelen van sociale netwerken en zou dus het sociaal kapitaal kunnen vergroten.

Een tweede doel dat de overheid wil bereiken is de inzet van de sportvereniging als medeverantwoordelijke voor de opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Er is een toenemende aandacht voor de opvoeding en ontwikkeling van kinderen in de Nederlandse samenleving (de Winter, 2011). Naast de eerste twee opvoedingsmilieus, namelijk de thuis- en schoolsituatie, brengen kinderen tijd door in het derde opvoedingsmilieu. Dit is het geheel van georganiseerde activiteiten en praktijken waaraan jongeren in hun vrije tijd deelnemen (Pels, geciteerd in Rutten, Stams, Biesta, Schuengel, Dirks, & Hoeksma, 2004). De sportvereniging maakt hier deel van uit (Rutten et al., 2004). Volgens Buisman (2004) gebeurt het opvoeden op een sportvereniging “tussen de regels door”, net zoals dit in andere contexten het geval is. Opvoeding *in* sport vindt plaats door allerlei gebeurtenissen op de sportvereniging, zoals een trainer die een speler aan een bepaalde regel herinnert en het bieden van onderlinge hulp door kinderen. Er zijn ook maatregelen die het belang van het kind, voor nu en later tot doel hebben. Zoals de regel “niet opstellen na een verzuimde training” die mogelijk het leren nemen van verantwoordelijkheid en het zich houden aan afspraken tot doel heeft. Deze maatregelen vallen onder opvoeding *door* sport (Buisman, 2004). Opvoeden door sport wordt ook wel morele socialisatie genoemd. Jongeren leren hierbij normen en waarden die zij kunnen generaliseren naar andere situaties. De sportvereniging is bovendien één van de weinige plaatsen waar jongeren en volwassenen op vrijwillige basis met elkaar omgaan (Rutten et al., 2005). Opvoeding lijkt dus een taak die de sportvereniging moet kunnen uitvoeren. Toch kan niet zonder meer worden aangekomen dat sport enkel positieve effecten op de ontwikkeling van kinderen heeft. Er zijn onderzoeken waaruit blijkt dat een meer intensieve sportdeelname gerelateerd is aan meer antisociaal gedrag (Begg, Langley, Moffitt, & Marshall, 1996). Deze relatie wordt beïnvloed door de kwaliteit van de relatie tussen trainer en speler. Wanneer aan deze relatie en aan zaken als

teamnormen wat betreft antisociaal en prosociaal gedrag in de sport te weinig aandacht wordt besteed, kan sport voor een negatieve bijdrage aan de morele socialisatie van jongeren zorgen (Rutten et al., 2005). Ook de ontwikkeling van kinderen is een verantwoordelijkheid van sportverenigingen. Sport wordt gezien als een positieve factor in de ontwikkeling. Het regelmatig beoefenen van sport blijkt een positief verband te hebben met een positief zelfbeeld en de psychische gezondheid (Kirkcaldy, Shephard, & Siefen, 2002) Ondanks dit positieve verband zijn er ook negatieve kanten aan het lidmaatschap van een sportvereniging. Zo hebben leden van een sportvereniging vaker te maken met schelden en jennen en doen zij hier zelf ook vaker aan mee dan leden van andere vrijetijdsverenigingen. Sportverenigingen ervaren meer toename in onwenselijk gedrag dan andere landelijke organisaties (Tiessen-Raaphorst, Lucassen, van den Dool, & Kalmthout, 2008). Sportverenigingen hebben moeite met de omgang met de toenemende diversiteit aan culturen op de vereniging en de toename in verbale en fysieke agressie. (Boonstra & Gilsing, 2010; Veldboer, Boonstra, & Duyvendak, 2003).

Om eerder genoemde doelen te behalen is het van belang dat vrijwilligers een volledig beeld hebben van de situatie waarin jeugdige leden zich bevinden, zoals de situatie thuis en op school. Vrijwilligers blijken echter een ontoereikend netwerk te hebben om dit te realiseren. Een toename in vrijwilligers zou dit netwerk kunnen vergroten. Daarnaast hebben sportverenigingen moeite met het leggen van contacten tussen de sportvereniging en jeugdvoorzieningen en organisaties op het gebied van opvoedingsondersteuning. Om dit probleem te verkleinen is de pedagogisch coördinator ingezet (Boonstra & Gilsing, 2010)

Belang van ouderparticipatie

Participatie is een breed begrip met verschillende definities. In dit onderzoek wordt ouderparticipatie ook als breed begrip beschouwd. In interventies waarbij sportverenigingen worden betrokken, komt het belang van ouderparticipatie naar voren. Interventies worden uitgevoerd in overleg met ouders en ouders kunnen in praktische zin bijdragen, door bijvoorbeeld voor vervoer te zorgen. Hiernaast heeft ouderparticipatie andere belangrijke voordelen, die ook positief kunnen bijdragen aan het effect van de inzet van een pedagogisch coördinator. Ouders kunnen op verschillende plaatsen betrokken zijn bij de sportdeelname van hun kind. Dit kan thuis al beginnen. Door thuis over sport te praten kan sport functioneren als bindmiddel binnen een gezin, zeker als meerdere leden van het gezin dezelfde sport beoefenen. De meeste jongeren waarderen het wanneer hun ouders komen kijken bij wedstrijden. Ze krijgen meer het idee dat sportdeelname belangrijk is. Ouders leren aan

jongeren hoe ze zich moeten gedragen op de sportvereniging en daarbuiten. Zo blijken veel jongens van hun vader te leren hoe ze emoties moeten beheersen. Dit leren zij op de sportvereniging maar deze vaardigheid komt ook van pas in andere contexten. De sportvereniging zorgt bovendien voor een extra opvoedmogelijkheid voor ouders, omdat kinderen op het veld minder snel geneigd zijn een weerwoord te geven aan het commentaar van de ouders (Claringbould, 2011). Naast deze voordelen kan ouderparticipatie ook bijdragen aan het dichten van ‘het gat in de opvoeding’. Dit is de discontinuïteit tussen de verschillende leefmilieus van kinderen en jongeren, waaronder het thuismilieu, het schoolmilieu en het milieu op de sportvereniging. Het is belangrijk dat tussen deze milieus continuïteit bestaat in de meest essentiële waarden en normen die kinderen en jeugdigen worden bijgebracht (de Winter, 2011; Seippel, 2008). De visie op de sportvereniging als medeverantwoordelijke voor de opvoeding en ontwikkeling past binnen het concept pedagogische *civil society*. Dit houdt in dat opvoeding en ontwikkeling een object van collectieve zorg en betrokkenheid is (de Winter, 2011). Wanneer ouders meer betrokken zijn bij de sportvereniging kan er een betere afstemming plaatsvinden wat betreft opvoedingswaarden tussen de pedagogisch coördinator en de ouders van de jeugdigen. Bij overeenstemming over deze opvoedingswaarden wordt de continuïteit in de essentiële waarden en normen groter tussen de verschillende opvoedingsmilieus.

Ondanks de verschillende voordelen, kan ouderparticipatie ook nadelen hebben. Er zijn ook ouders die zich teveel bezig houden met de sport van hun kind en dit op een negatieve manier doen. Om dit probleem te verminderen is Sire de campagne “geef de kinderen hun spel terug” gestart. Hierbij worden ouders via verschillende wegen bewust gemaakt van het belang van positieve ouderparticipatie (Geef kinderen hun spel terug, Sire).

Interventie pedagogisch coördinator

Om de maatschappelijke doelen te bereiken door middel van de inzet van de sportvereniging, zijn er verschillende interventies waarbij de sportvereniging betrokken is. Voorbeelden hiervan zijn de interventies Schoolsportvereniging, Special Heroes en You2 (Boonstra, Gilsing, Hermens, & van Marissing, 2010). Hierbij ligt de focus echter meer op het faciliteren van sportdeelname van jeugdigen met gedragsproblemen, terwijl de inzet van pedagogisch coördinator gericht is op het pedagogisch klimaat van een complete vereniging, de focus ligt bij de interventie pedagogisch coördinator dus breder dan jeugdigen met gedragsproblemen (Boonstra, Gilsing, Hermens, & van Marissing, 2010).

Rotterdam Sportsupport is de eerste organisatie in Nederland die een pedagogisch coördinator inzet om sportverenigingen te ondersteunen in de omgang met deze problemen. De pedagogisch coördinator begeleidt verenigingen zowel op bestuursniveau als op trainer- en kindniveau. Deze inzet moet zorgen voor een verhoging van de opvoedkundige kwaliteit van sportverenigingen door verbindingen te leggen tussen de sportverenigingen en andere opvoedkundige milieus zoals thuis, school en de wijk. Daarnaast kan deze pedagogisch coördinator de competentie van vrijwilligers in de omgang met de eerder genoemde situaties verbeteren (Boonstra & Gilsing, 2010). Door de inzet van de pedagogisch coördinator moet een veilige en pedagogisch verantwoorde omgeving om te sporten worden gecreëerd, zodat ook kinderen met gedragsproblemen kunnen sporten (Boonstra, Gilsing, Hermens, & van Marissing, 2010).

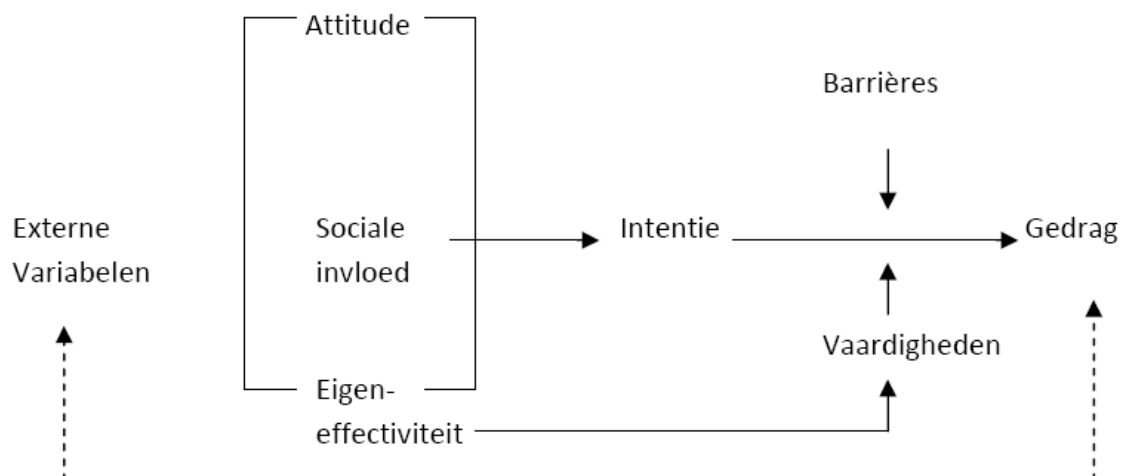
Het Verwey-Jonker Instituut is de opdrachtgever van deze studie en voert in opdracht van Rotterdam Sportsupport een onderzoek uit naar de meerwaarde van de inzet van een pedagogisch coördinator op sportverenigingen, wat betreft het pedagogisch klimaat op de vereniging. Het Verwey-Jonker Instituut onderzoekt over een periode van twee jaar of het inzetten van een pedagogisch coördinator het pedagogisch klimaat op de betreffende sportverenigingen verbetert. De pedagogisch coördinator wordt op twee verenigingen ingezet. De onderzoeksresultaten bij deze verenigingen worden vergeleken met resultaten bij drie controleverenigingen. (Boonstra & Gilsing, 2010).

Determinantenonderzoek

Om meer inzicht te verkrijgen in de intentie van ouders tot participatie zal aan de hand van het ASE-model (Figuur 1; de Vries, 1993) een determinantenanalyse worden uitgevoerd. De kern van deze analyse is dat gedrag onder andere wordt bepaald door de intentie van een persoon om dit gedrag te vertonen. Daarnaast zijn ook vaardigheden van een persoon en omgevingsfactoren van invloed op het wel of niet uitvoeren van het gedrag. In het ASE model ligt een drietal gedragsdeterminanten ten grondslag aan gedragsintenties. De eerste gedragsdeterminant is attitude, dit is wat een persoon zelf van participatie vindt. De tweede is de ervaren sociale invloed, dit is de mening van anderen over participatie bij de sportvereniging. De derde gedragsdeterminant is de eigen effectiviteitsverwachting, het vertrouwen in het eigen kunnen om te participeren op de sportvereniging. De intentie om te participeren en de daadwerkelijke participatie kan verschillen. Barrières en vaardigheden kunnen de intentie om te participeren in de weg staan (Ajzen, 1991; Lechner et al., 2008). Om participatie adequaat te kunnen bevorderen is het belangrijk dat de interventie pedagogisch

coördinator goed is afgestemd op de gedragsdeterminanten die ten grondslag liggen aan de intentie om te participeren (Baar, Wubbels, & Vermande, 2007). Het ASE model is richtinggevend voor de formulering van de doelstelling van dit onderzoek. Wanneer bijvoorbeeld blijkt dat er bepaalde barrières zijn waardoor ouders niet participeren op de sportvereniging, maar dat zij in principe wel de intentie hebben, kan er bij het ontwerpen van interventies worden ingespeeld op het verkleinen van de barrières. Wanneer echter blijkt dat de barrières geen probleem zijn, maar dat bijvoorbeeld de eigen-effectiviteit van ouders erg laag is, kan daarop worden ingesprongen door ouders vaardigheden bij te brengen die nodig zijn voor ouderparticipatie. In dit onderzoek zal de intentie tot participatie worden onderzocht aan de hand van de drie aspecten van het ASE-model.

Figuur 1. ASE-model voor gedragsdeterminanten (de Vries, 1993)

De eerste doelstelling van dit onderzoek is het in kaart brengen van de omvang en aard van ouderparticipatie. Gezien het feit dat 54% van de sportverenigingen in Nederland volledig op vrijwilligers draait, wordt verwacht dat ouders een belangrijke rol vervullen in de organisatie van de sportvereniging. Er wordt echter ook verwacht dat er veel ouders zijn die niet participeren, aangezien 63% van de sportverenigingen een tekort aan vrijwilligers ervaart (Oudenampsen & van der Klein, 2011).

De tweede doelstelling van dit onderzoek is om de attitudes van ouders wat betreft participatie in kaart te brengen. Onder attitude kunnen de houding van een persoon, kennis, het oordelen over voor- en nadelen, gewoonten, uitkomstverwachtingen en attributie ten aanzien van participatie bij de sportvereniging worden verstaan (Lechner et al., 2008). De centrale vraag bij deze doelstelling is: welk belang hechten ouders aan ouderparticipatie?

Deze vraag is van belang omdat dit de attitude ten opzichte van ouderparticipatie beïnvloedt. Wanneer naar de houding van ouders tegenover ouderparticipatie wordt gekeken, wordt gevraagd wat ouders verstaan onder ouderparticipatie. In dit onderzoek wordt een brede definitie van ouderparticipatie gehanteerd. Hier vallen niet alleen de vrijwilligerstaken op de sportvereniging onder ouderparticipatie, maar ook het aandacht besteden aan sport in de thuissituatie. In dit onderzoek worden ouders bevraagd aan de hand van de verschillende aspecten van ouderparticipatie. Deze lopen van praten over sportparticipatie in de thuissituatie, tot het trainen van een team en deel uitmaken van het bestuur. Gezien het feit dat 63% van de sportverenigingen een tekort aan vrijwilligers ervaart, wordt verwacht dat ouders het meest belang hechten aan de aspecten van ouderparticipatie die meer praktisch zijn en meer het karakter van vrijwilligerstaken hebben, omdat zij hierin een tekort ervaren. Het tekort aan ouderparticipatie kan er ook op wijzen dan mensen weinig kennis hebben over ouderparticipatie. Er wordt verwacht dat in dit onderzoek ook naar voren komt dat het bij ouders aan kennis over ouderparticipatie ontbreekt. Wanneer ouders meer kennis hebben over de sportvereniging en participatie op de sportvereniging, wordt verwacht dat zij eerder zullen participeren (Elling, de Jong, & Wisse, 2010). Wat betreft de oordelen over voor- en nadelen van ouderparticipatie, wordt verwacht dat als nadeel wordt genoemd dat participeren tijd kost. Daarnaast wordt verwacht dat ouders als voordeel aangeven dat de vereniging kan bestaan dankzij participatie (Oudenampsen & van der Klein, 2011). Attributies zijn verklaring die mensen geven voor hun eigen succes of falen (Lechner et al., 2008). Aangezien ouderparticipatie geen risicogedrag is, is het moeilijk om een verwachting over de attributies van ouders uit te spreken.

De derde doelstelling van dit onderzoek is om de ervaren sociale invloed van ouders wat betreft participatie in kaart te brengen. Met het begrip sociale invloed worden direct invloeden op het gedrag, modelling, de subjectieve norm en *motivation to comply* bedoeld. De subjectieve norm betreft het beeld van een ouder over de verwachting die andere ouders over deze persoon hebben. Met *motivation tot comply* wordt de intentie van een persoon om zich te schikken naar de verwachtingen van anderen bedoeld. Verwacht wordt dat ouders gemotiveerd raken als zij andere ouders zien participeren. Reeds participerende ouders op de sportvereniging hebben op deze manier dus een soort voorbeeldfunctie (Kuipers, 2010).

De vierde doelstelling van dit onderzoek is om de eigen-effectiviteitsverwachting en vaardigheden van ouders in kaart te brengen. De eigen-effectiviteitsverwachting staat voor de verwachting die ouders hebben over het vertrouwen in het eigen vermogen om te kunnen participeren. De eigen effectiviteit is geoperationaliseerd naar vier theoretische kenmerken.

Het eerste kenmerk is de mate van controle op het gedrag. Met dit concept wordt verwezen naar de controle die de ouder denkt te hebben over de uitvoering van ouderparticipatie. Het tweede kenmerk is de *magnitude*. Dit is de inschatting die ouders maken over de moeilijkheid van ouderparticipatie. *Generality* is het derde kenmerk. Dit is de inschatting van de problemen die hetzelfde gedrag in verschillende situaties met zich mee kan brengen. Aangezien ouderparticipatie geen probleemgedrag is, wordt verwacht dat dit kenmerk weinig terug zal komen in de resultaten. Het laatste kenmerk is *strength*, dit is de mate waarin ouders vertrouwen hebben in het kunnen uitvoeren van ouderparticipatie (Brug, Assema, & Lechner, 2008). Hierbij spelen vaardigheden ook een belangrijke rol. De centrale vraag bij deze doelstelling is dan ook of welke vaardigheden nodig zijn om te participeren op de sportvereniging en of de ouder deze heeft. Verwacht wordt bijvoorbeeld dat ouders van mening zijn dat voor de functie van trainer bepaalde vaardigheden nodig zijn, omdat deze een specifieke vaardigheid aan kinderen leert. De trainer wordt in zekere zin als docent gezien.

De vijfde doelstelling van dit onderzoek is het in kaart brengen van de omgevingsfactoren van participerende en niet-participerende ouders. Onder omgevingsfactoren worden zowel barrières als protectieve factoren verstaan. Volgens het ASE-model bepalen drie gedragsdeterminanten de intentie tot gedrag. De intentie en het daadwerkelijk vertoonde gedrag kunnen echter verschillen. Dit kan het gevolg zijn van barrières (Lechner et al, 2008). Verwacht wordt dat praktische problemen een barrière kunnen vormen. Het ontbreken van vervoer naar de sportvereniging is zo'n praktisch probleem. Daarnaast is er sprake van een toename in culturele diversiteit op verenigingen (Boonstra & Gilsing, 2010). Mogelijk vormt voor allochtone ouders een taalbarrière een barrière om te participeren (Elling, de Jong, & Wisse, 2010). Daarnaast is het belangrijk dat er genoeg draagkracht binnen een vereniging is, om nieuwe groepen mensen te betrekken. Een gebrek hieraan kan een barrière vormen (Elling, de Jong, & Wisse, 2010). Eerder is de verwachting uitgesproken dat reeds participerende ouders als rolmodel kunnen fungeren (Kuipers, 2010). Hierop aansluitend wordt verwacht dat positieve contacten met andere ouders op de sportvereniging als protectieve factor kunnen werken wat betreft ouderparticipatie. Het is belangrijk voor ouders om positief contact te kunnen maken met andere mensen op de vereniging (Ellen, de Jong, & Wisse, 2010).

Methode

Type onderzoek

Dit onderzoek met als onderwerp de intentie tot ouderparticipatie bij sportverenigingen, is explorierend van aard. Er is op dit moment weinig kennis over ouderparticipatie bij sportverenigingen. Het onderzoek heeft een kwalitatieve opzet. Hierbij staat de betekenisverlening van ouders aan ouderparticipatie centraal. Het doel van kwalitatief onderzoek is het beschrijven van en het vergroten van de kennis over sociale onderwerpen door onderzoek naar de betekenissen die mensen aan deze onderwerpen verlenen (Boeije, 2010). Door deze onderzoeksopzet is het mogelijk om de intentie tot ouderparticipatie vanuit het perspectief van de ouders te onderzoeken (Boeije, 2010). Het doel van dit explorerende onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de gedragsdeterminanten die ten grondslag liggen aan de intentie tot ouderparticipatie. Op grond van de resultaten kunnen aandachtspunten worden gevormd voor sportverenigingen en in het bijzonder voor de interventie van de pedagogisch coördinator op sportverenigingen (Baarda et al, 2009).

Respondenten

De respondenten zijn ouders van twee voetbalverenigingen in Rotterdam IJsselmonde en van een voetbalvereniging in Ridderkerk. De verenigingen in Rotterdam IJsselmonde zijn de verenigingen waar de pedagogisch coördinator werkzaam is. De ouders van de vereniging uit Slikkerveer waren op een vereniging in Rotterdam, in verband met een wedstrijd op deze vereniging. Voor deze verenigingen is gekozen in verband met de interventie die op dat moment plaatsvond en waarvan het bevorderen van ouderparticipatie een doel was. Daarnaast vond op deze verenigingen al onderzoek plaats wat de toegankelijkheid van de verenigingen vergrootte (Boonstra & Gilsing, 2010). De onderzoeksresultaten betreffen de sportverenigingen waar het onderzoek heeft plaatsgevonden en zijn hierdoor beperkt generaliseerbaar naar andere sportverenigingen (Baarda et al, 2009). De groep repondenten bestond uit tien vrouwen en vijf mannen. De leeftijden varieerden van 43 tot 57, met een gemiddelde van 46 jaar. De ouders in het onderzoek woonden op twee ouders na allemaal in de wijk IJsselmonde, waar ook de verenigingen lagen. Dit is een wijk in Rotterdam Zuid. De sociaal economische status (SES) in Rotterdam Zuid ligt onder het landelijk gemiddelde (Kwaliteitssprong Zuid, 2011). Het opleidingsniveau van de ouders was divers, drie ouders hadden de universiteit afgerond, vier ouders een HBO-opleiding. De andere acht respondenten hadden een MBO-diploma. De twee verenigingen waar ouders zijn geïnterviewd, hebben 300 en 450 leden. Beide verenigingen hadden een sterk en goed georganiseerd bestuur en werden

begeleid door een verenigingsondersteuner van de KNVB, in het kader van het project “meedoen allochtone jeugd door sport” (Boonstra & Gilsing, 2010). De verenigingen leken dus in veel opzichten op elkaar.

Topic interviews

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van topic interviews. Voor deze wijze van dataverzameling is gekozen om het perspectief van respondenten zo duidelijk mogelijk weer te geven. Er kan hierbij flexibel worden ingespeeld op de onderzochte situatie. De lijn van het gesprek stond hierbij vast, maar de antwoorden van ouders niet, waardoor deze konden worden uitgediept. (Baarda, 2009). De interviews zijn gestart met een introductie waarbij aan de respondent werd uitgelegd wat het onderwerp van het onderzoek was. Daarnaast werd de anonimiteit van de respondent verzekerd, door namen van ouders niet te vernoemen, wat de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot (Baarda et al., 2009). De interviews werden gehouden aan de hand van een topiclijst welke is opgesteld op basis van de doelstellingen van dit onderzoek. Afhankelijk van de antwoorden van de respondent werd doorgevraagd. Na ieder besproken onderwerp werd gemuteerd. Hierbij gaf de onderzoeker een samenvatting van de antwoorden van de respondent. Op deze manier werd gecontroleerd of de onderzoeker de respondent goed had begrepen. Dit komt de betrouwbaarheid ten goede (Baarda et al, 2009). De topiclijst begon met een aantal algemene kenmerken, zoals de leeftijd van de respondent, de duur van het lidmaatschap van de vereniging en ik welk team het kind speelde. Het hierop volgende topic was de omvang en aard van de ouderparticipatie op de sportvereniging. Hierbij werd gevraagd wat de ouder verstond onder participatie en of de ouder zelf participeerde of dit in het verleden had gedaan. Voor de rest van het interview werden de gedragsdeterminanten van het ASE-model gebruikt (figuur 1). De attitude, sociale invloed en eigen-effectiviteit zijn besproken. Bij attitude werden vragen gesteld over het belang van ouderparticipatie op de sportvereniging en of het een taak van ouders is om bij de sportbeoefening van hun kind betrokken te zijn. Ook werd besproken wat de voor- en nadelen van ouderparticipatie zijn. Hiervoor zijn vragen gesteld als ‘Wat verstaat u onder ouderparticipatie?’, ‘In welke mate komt ouderparticipatie voor?’, ‘Wat is uw waardering van ouderparticipatie?’ en ‘Welk belang hecht u aan ouderparticipatie?’. Met betrekking tot sociale invloed werd aan ouders gevraagd of zij zich door andere ouders lieten beïnvloeden in de keuze om te participeren. Daarnaast werd hen gevraagd in te schatten hoe ouders elkaar onderling beïnvloeden. Hiervoor werden vragen gesteld als ‘Wat verstaat u onder ouderparticipatie?’, ‘In welke mate komt ouderparticipatie voor?’, ‘Wat

is uw waardering van ouderparticipatie?’ en ‘Welk belang hecht u aan ouderparticipatie?. Met betrekking tot sociale invloed werden vragen aan ouders gesteld als ‘Kunt u iets vertellen over de invloed van participatie van andere ouders op uw eigen motivatie om te participeren?’ en ‘Heeft u het met andere ouders over ouderparticipatie?’. Over de determinant eigen-effectiviteit werden vragen gesteld met betrekking tot de inschatting die ouders maakten over hun vaardigheden op de verschillende gebieden van participatie. Ook werd gevraagd welke vaardigheden nodig zouden zijn voor de verschillende vormen van ouderparticipatie en of deze vaardigheden aangeleerd of verbeterd zouden kunnen worden. Vragen die hierbij gesteld werden zijn onder andere ‘Welke kwaliteiten/vaardigheden denkt u dat een ouder nodig heeft om te participeren?’, ‘Op welke manier denkt u dat u zelf het beste zou kunnen participeren?’ en ‘In hoeverre is het belangrijk dat ouders zelf het idee hebben dat ze kunnen participeren?’. Er werd afgesloten met vragen over de omgevingsfactoren met betrekking tot ouderparticipatie. Hierbij werd gevraagd naar barrières en protectieve factoren wat betreft de intentie tot participatie. Er werden vragen gesteld als ‘Welke aspecten belemmeren ouders om te participeren?’, ‘Welke aspecten motiveren ouders om te participeren?’, ‘Hoe denkt u dat ouderparticipatie bevorderd kan worden?’.

Procedure

Aan de voorzitters van de verenigingen is toestemming gevraagd om het ledenbestand van de vereniging te gebruiken. Uit dit ledenbestand zijn steekproefsgewijs ouders gebeld en werd hen gevraagd of zij mee wilden werken aan het onderzoek. Wanneer zij toestemming gaven werd het interview bij hen thuis gehouden of op de vereniging. Uiteindelijk zijn vijf respondenten door middel van telefonisch contact bij het onderzoek betrokken. Aan de andere negen respondenten is op de vereniging gevraagd of zij deel wilden nemen aan het onderzoek. De pedagogisch coördinator is per e-mail benaderd om deel te nemen. De medewerking aan het onderzoek gebeurde op vrijwillige basis. Twaalf interviews vonden op de vereniging plaats, twee interviews vonden plaats bij de respondent thuis en een interview op de werkplek van de respondent. De geïnterviewde ouders participeerden in verschillende mate op de vereniging, of hadden dit in het verleden gedaan. De resultaten van dit onderzoek zijn niet statistisch generaliseerbaar, maar wel inhoudelijk te generaliseren. Dit betekent dat de onderzoekresultaten overdraagbaar zijn op vergelijkbare of overeenkomstige situaties.

De interviews zijn verbatim uitgewerkt. Vervolgens zijn er kwalitatieve analyses uitgevoerd om structuur aan te brengen in de verzamelde data (Baar, 2002; Baarda et al,

2009). Via analytische inductie, door het systematisch vergelijken van uitspraken, is per doelstelling gekomen tot kernlabels die in principe het inhoudelijke rendement van de analyse weergeven. Dit is in drie hoofdfasen uitgevoerd. Allereerst zijn labels toegekend aan uitspraken van de respondenten. Deze labels zijn zo dicht mogelijk op de tekst geformuleerd. Dit vergroot de interne validiteit. De volgende stap was het definiëren, ordenen en reduceren van labels tot kernlabels. Hierbij is gebruik gemaakt van een coderingssysteem en de verschillende stappen zijn zichtbaar, waardoor kan worden nagegaan hoe de kernlabels tot stand zijn gekomen en in principe terug te voeren zijn tot de oorspronkelijke tekstpassages. Dit vergroot de betrouwbaarheid van de analyse. De laatste stap was het integreren van kernlabels en het zoeken van samenhang tussen de kernlabels (Baar, 2002).

Resultaten

In deze resultatensectie worden per doelstelling de belangrijkste resultaten besproken. De belangrijkste kernlabels die uit de analyse naar voren zijn gekomen worden besproken, deze zijn cursief weergegeven. Om de resultaten te illustreren wordt gebruik gemaakt van citaten van de respondenten.

Omvang en aard ouderparticipatie

De eerste doelstelling van dit onderzoek was het inventariseren van de omvang en aard van ouderparticipatie op sportverenigingen. Wat betreft de omvang gaf de meerderheid van de ouders aan dat er een tekort werd ervaren aan ouderparticipatie. Deze opvatting hadden 13 van de 15 participanten. De daadwerkelijke omvang is niet expliciet bevraagd in dit onderzoek, waardoor het niet mogelijk is om in kaart te brengen welk percentage ouders op sportverenigingen participeert. Er waren verschillen te zien in de opvattingen van ouders over dit onderwerp. Een eerste opvatting is dat *ouderparticipatie goed verloopt*. Er wordt aangegeven dat het aantal ouders dat participeert groot is en dat de ouders die participeren dit prima doen. Daarnaast wordt aangegeven dat ouders ook betrokken zijn bij elkaars kinderen. Toch zijn er ook ouders die aangeven dat *ouderparticipatie beter kan*. De organisatie laat nu vaak te wensen over. Ook geven ouders aan dat er een *tekort aan ouderparticipatie* is. Er wordt aangegeven dat veel ouders hun kind alleen halen en brengen naar de vereniging en verder niet participeren. Ook gaan *veel kinderen zelf naar de training*. Bovendien is er sprake van een *kleine vaste groep ouders die participeert*. Hierbij valt op dat *allochtone ouders minder participeren*. Enkele geïnterviewde ouders geven aan *geen behoefte te hebben om*

meer betrokken te worden. Veel mensen hebben geen behoefte aan meer betrokkenheid en vervullen liever geen taken als trainer of bestuurslid. Wat betreft het trainen gaven ze vaak aan dat zij dat niet konden, er was dus een gebrek aan vaardigheid. Als reden om geen bestuurstaak op zich te nemen werd ook het gebrek aan vaardigheid als reden genoemd. Daarnaast was voor beide functies tijdgebrek een belangrijke reden om deze niet te vervullen.

Attitude ten opzichte van ouderparticipatie

De tweede doelstelling van dit onderzoek was om de attitudes van ouders wat betreft participatie in kaart te brengen. Onder attitude worden de houding van een persoon, kennis, het oordelen over voor- en nadelen, gewoonten, uitkomstverwachtingen en attributie ten aanzien van participatie bij de sportvereniging verstaan.

Allereerst zijn vragen gesteld over de houding van ouders wat betreft ouderparticipatie. Het merendeel van de ouders gaf aan *belang te hechten aan ouderparticipatie*. Zo zei een ouder dat het belangrijk is dat een ouder interesse heeft in de vereniging. Ook werd genoemd dat het van belang was dat de ouder op een positieve manier betrokken was. Mensen zijn het soms oneens met elkaar, dat is universeel. Uiteindelijk begint positieve participatie bij een sportieve houding van de ouder. In het licht van het belang van ouderparticipatie, kwam ook het *belang van vrijwilligerswerk* naar voren. Veel ouders gaven aan dat vrijwilligers onmisbaar zijn voor de vereniging. Ook werd verteld dat het beter zou zijn als er meer ouders zouden participeren. Iedere bijdrage is welkom en alle vormen van ouderparticipatie zijn belangrijk. Wel werd aangegeven dat dit een *keuze van ouders* is en dat het *niet mogelijk is om ouders te dwingen*. Over het benaderen van ouders werd gezegd dat een *directe benadering* het beste werkt.

Ook is gevraagd naar de houding ten opzichte van de invulling van ouderparticipatie. Hieruit kwam naar voren dat het *leiden van een team belangrijk is*. Ook andere vormen van betrokkenheid bij het team, zoals het meedenken met de organisatie van praktische zaken en het meehelpen werden genoemd. *Het zorgen voor vervoer* werd ook als belangrijk benoemd. Ouders hadden verschillende ideeën over *het belang van praten in de thuissituatie over sportdeelname*. Sommige ouders hechtten hier geen belang aan. Andere ouders vonden dit echter wel belangrijk. Zij gaven aan dat de reden om in de thuissituatie aandacht te besteden aan sportdeelname, het feit is dat sporten gezond is. Ook werd genoemd dat dit deel uitmaakt van de rol als ouder. Als ander aspect van ouderparticipatie werd *het beïnvloeden van het gedrag van kinderen door ouders* genoemd. Sommige ouders gaven aan dat ouders als een rolmodel fungeren en het gedrag van hun kinderen op de vereniging beïnvloeden, door

aanwezig te zijn. Andere ouders gaven aan geen verschil in gedrag van kinderen te zien tussen af- of aanwezigheid van de ouders. Daarnaast werd aangegeven dat het belangrijk is dat *ouders zich niet mengen in de training*, maar dit aan de trainer overlaten.

Voor het beantwoorden van de tweede doelstelling is ook gevraagd naar de kennis van ouders ten opzichte van ouderparticipatie. Zij geven aan dat er sprake is van een *vervoersprobleem*. Veel kinderen komen zelf naar de vereniging. Andere kinderen worden wel gebracht en gehaald door ouders, maar deze ouders zijn verder niet betrokken bij de vereniging. Daarnaast is er sprake van *een vaste groep participerende ouders*. Een ouder benoemt dat dit niet alleen op de sportvereniging het geval is, maar ook op andere plaatsen zoals op school. Een aantal ouders geeft aan dat, door het feit dat het team van hun kind al een langere tijd bij elkaar is, de ouders elkaar beter kennen en daardoor blijven participeren. Ook geven ze aan dat het moeilijk is om de afwezige ouders te bereiken. Vaak wordt aangegeven dat allochtone ouders minder participeren dan autochtone ouders. Een ouder verklaart dit door cultuurverschil, “Allochtone kinderen zijn zelfstandiger, ze blijven ook langer buiten” . Daarnaast wordt opgemerkt dat *de participatie van ouders afhankelijk is van de leeftijd van het kind*. “Oudere kinderen hebben minder behoefte aan ouderparticipatie”. Oudere kinderen willen liever niet dat ouders bij de training aanwezig zijn, zij worden meer zelfstandig en hebben meer ruimte nodig dan jongere kinderen.

Over het *verplichten van ouderparticipatie* lopen de opvatting uiteen. Een deel van de ouders zegt dat de vereniging geen actie onderneemt op het gebied van het bevorderen van ouderparticipatie. Een ander deel geeft aan dat de vereniging hier wel mee bezig is, door middel van aandacht schenken aan participatie bij het inschrijven van nieuwe leden en door reclame te maken. Wat dat betreft zijn er ook ouders die aangeven dat de vereniging wel aandacht schenkt aan ouderparticipatie, maar hier verder niet adequaat mee doorgaat. Een aantal ouders benoemt de noodzaak tot *het veranderen van de manier waarop ouderparticipatie wordt bevorderd*. Volgens moet de bevordering van ouderparticipatie worden verbeterd, maar staat de oudere kern van de vereniging minder open voor een nieuwe werkwijze. Toch is er ook een ouder die aangeeft dat de vereniging zich wel bewust is van de behoefte aan ouderparticipatie.

Ouders hebben ook de voor- en nadelen van ouderparticipatie benoemd en deze toegelicht. Als eerste voordeel wordt genoemd dat *ouderparticipatie het kind motiveert*. “Het is leuk voor kinderen als ouders naar de wedstrijd kijken”. Belangstelling en waardering van ouders is van belang, dit motiveert de kinderen. Bovendien is het voor ouders *zelf ook leuk om naar hun kinderen te kijken tijdens het sporten*. Een aandachtspunt hierbij is wel dat *ouders*

zich niet mogen bemoeien met de training. “Het zijn van een overenthousiaste ouder is niet de juiste vorm van ouderparticipatie”. Het is belangrijk dat betrokken ouders het nut van regels snappen en zich niet bemoeien met de trainer. Er zijn ook trainers die het niet waarderen als ouders naar de training komen kijken. Als ander voordeel wordt genoemd dat *de participatie van ouders het gedrag van het kind op het veld reguleert*. “Ouders zijn een rolmodel, kinderen nemen hun gedrag over”. Het goede voorbeeld geven in sportief gedrag wordt als aspect van ouderparticipatie gezien. *Het zorgen voor vervoer* wordt wederom genoemd, in dit verband als voordeel van ouderparticipatie. Sommige ouders geven aan het leuk te vinden om voor vervoer voor de spelers te zorgen, daarnaast is “gezamenlijk vervoer goed voor de saamhorigheid”. Wat door veel ouders als voordeel van ouderparticipatie wordt gezien, is *het sociale contact met de vereniging*. “Ouders blijven door participatie op de hoogte van wat speelt in een team en weten wie ze aan moeten spreken als er iets speelt”. Door te participeren blijven ouders op de hoogte van het welzijn van hun kind. Ouders kunnen de trainer eventueel advies geven. Daarnaast blijft de trainer hierdoor op de hoogte van de thuissituatie van de speler. Ook zorgt participatie voor contact tussen ouders, ouderparticipatie heeft een sociaal aspect. Als voordeel van ouderparticipatie wordt ook vaak *het bestaan van de vereniging door ouderparticipatie* genoemd. Het gaat hier om het vrijwilligerswerk. “Vrijwilligers zijn nodig om de vereniging draaiende te houden”. “Wanneer meer ouders participeren, hoeven zij minder werk te verrichten en verlopen de werkzaamheden beter”. Ook kunnen er meer activiteiten worden georganiseerd wanneer de ouderparticipatie toeneemt. “Ouders kunnen zelf de kwaliteit van de vereniging bevorderen”. Het bespaart de vereniging geld als ouders participeren.

Ervaren Sociale invloed

De derde doelstelling van dit onderzoek was het in kaart brengen van de ervaren sociale invloed ouders wat betreft participatie. Allereerst zijn de directe invloeden op de intentie om wel of niet te participeren besproken. De *mate van ervaren sociale* invloed werd besproken. Hierover liepen de ideeën uiteen. Sommige ouders zagen wel invloed van ouders op elkaar, andere ouders zagen dit niet. Ze konden geen concrete voorbeelden geven van sociale invloed. Er was ook een ouder die aangaf dat per aspect van ouderparticipatie de directe sociale invloed verschilt en dat sociale invloed soms aanwezig is. Soms is er bij ouders sprake van *problemen onderling*. Om sociale invloed te faciliteren is het belangrijk dat er minder sprake is van *wisselende teamsamenstelling, dit belemmert het contact onderling*. Volgens sommige ouders wordt onderling contact bevorderd door teams bij elkaar te houden,

in plaats van deze ieder jaar te veranderen. *Communicatie onderling* is een belangrijk aspect. “Overleg tussen ouders is belangrijk”. Veel ouderparticipatie ontstaat namelijk door onderling contact en er worden praktische zaken besproken. Wel blijkt dat er vooral sprake is van *communicatie met bekenden*. “Je spreekt betrokken en bekende ouders makkelijker aan”. Er zijn ook ouders die van mening zijn dat het benaderen van nieuwe mensen niet werkt. Tevens werd het belang van *een positieve behandeling van vrijwilligers* genoemd. Soms worden vrijwilligers negatief behandeld en is het vrijwilligerswerk niet dankbaar. Het is belangrijk om feedback te geven maar dit moet wel op een goede manier gebeuren.

Eigen-effectiviteitsverwachting

De vierde doelstelling betrof het in kaart brengen van de eigen-effectiviteitsverwachting en vaardigheden van ouders. Ouders benoemen verschillende kwaliteiten en vaardigheden die van belang zijn om te kunnen participeren. Allereerst is *interesse in voetbal* belangrijk. “Om te participeren moeten ouders er lol in hebben”. Interesse in voetbal is belangrijk, maar voetbalkennis is niet noodzakelijk. Volgens sommige ouders zijn voor verschillende functies verschillende vaardigheden nodig. Zo benoemt een ouder dat iedereen eigenlijk wel achter de bar kan staan. Een andere ouder is van mening dat het wel belangrijk is om te kunnen omgaan met drukte. Over de functie van *trainer* zijn de ouders van mening dat de trainer wel moet kunnen voetballen en dat vaardigheid in het trainen belangrijk is. Ook moet de trainer zich kunnen inleven in het kind, “een trainer moet zelf ook ouder zijn”. Veel ouders geven aan dat *iedere ouder kan participeren*. Voor praktische zaken zijn geen bepaalde vaardigheden noodzakelijk. Hierover zijn ouders het echter niet eens. *Sociale vaardigheden en communicatie* worden als belangrijk voor ouderparticipatie benoemd. De *mogelijkheden om deze vaardigheden te verbeteren* worden door ouders verschillend ingeschat. Sommige ouders noemen de mogelijkheid tot een cursus over de omgang met probleemgedrag, of een bijscholing voor trainers. Hierbij wordt wel benoemd dat de motivatie tot deelname van belang is. Andere ouders benoemen dat de ouders waarschijnlijk weinig interesse zullen hebben in algemene cursussen. Het lijkt er dus op dat specifieke bijscholingen het beste van toepassing zouden zijn. Daarnaast is de noodzaak tot bijscholing afhankelijk van de functie: “Bij meer verantwoordelijkheid is meer begeleiding nodig”. Het merendeel van de ouders zegt dat *de behoefte aan ouderparticipatie bij iedere ouder bekend* is: “via verschillende wegen wordt de behoefte aan ouderparticipatie duidelijk gemaakt”. Sommige ouders denken dat het voor ouders niet duidelijk is wat ze kunnen doen voor de vereniging.

Daarnaast verschillen de aspecten van ouderparticipatie in toegankelijkheid, afhankelijk van de benodigde vaardigheden.

De laatste doelstelling was het in kaart brengen van de omgevingsfactoren wat betreft de intentie tot ouderparticipatie. Onder omgevingsfactoren worden barrières en protectieve factoren verstaan. Als eerste barrière werd *een gebrek aan interesse* genoemd. “Ouders hebben geen interesse in de vereniging en hebben geen zin om te participeren”. De grootste barrière is *tijdgebrek*. Er zijn verschillende oorzaken voor dit tijdgebrek, de belangrijkste zijn werk en zorg dragen voor het gezin. Ook kan *onderling negatief contact belemmerend* werken. Zo gaan sommige ouders weg bij de vereniging om vriendjespolitiek, “ouders zijn door ongelijke behandeling minder gemotiveerd om taken op zich te nemen”. Een mogelijke *taalbarrière* wordt als belemmerende factor genoemd. Ook een verplichting tot ouderparticipatie kan belemmerend werken.

Ook worden er een aantal protectieve factoren genoemd. Zo blijkt een *directe benadering* van ouders het beste te werken om ouders te motiveren tot participatie. Van belang is dat dit *contact positief* is. “De waardering van ouders is belangrijk”. Ook een *goede sfeer op de vereniging* bevordert ouderparticipatie. “Ouders moeten serieus en gelijkwaardig behandeld worden”. Tegelijkertijd wordt wel aangegeven dat *motivatie uit de persoon zelf moet komen*. Hierdoor is het moeilijk om deze motivatie te beïnvloeden. Als oplossing wordt een *laagdrempelige kennismaking* met ouderparticipatie voorgesteld. Door activiteiten te organiseren waar ouders eenmalig aan mee kunnen helpen, kunnen zij ervaren hoe het is om te participeren en wordt de drempel om dit vaker te doen verlaagd. “Op deze manier laat je ouders laagdrempelig kennismaken met ouderparticipatie”. Hierbij kan goede begeleiding vanuit de vereniging positieve invloed hebben. Ook wordt de optie van een *materiële vergoeding* besproken. Het probleem hierbij is dat de vereniging meestal geen geld heeft om ouders te vergoeden voor hun werkzaamheden. Er is wel de mogelijkheid om ouders die niet participeren extra geld voor het lidmaatschap te laten betalen. Hierbij moet voor ouders die niet kunnen participeren maar die het extra geld niet hebben, een uitzondering worden gemaakt. Eerder werd echter wel genoemd dat deze maatregel mensen ook kan afschrikken. Het *maken van reclame* wordt ook als protectieve factor genoemd. Dit kan door middel van affiches en het meegeven van briefjes aan spelers. Ook kan op internet worden opgeroepen tot meer ouderparticipatie. Er zijn echter ouders die aangeven dat dit niet bijdraagt aan het bevorderen van ouderparticipatie. Tot slot wordt de rol van de pedagogisch coördinator in het bevorderen van ouderparticipatie besproken. Sommige ouders zien voor de pedagogisch coördinator geen rol hierin. “Het bevorderen van ouderparticipatie is geen taak van de

pedagogisch coördinator, dit zorgt eerder voor aversie bij ouders”. Er zijn ook ouders die dit anders zien. Zo kan zij het belang van het kind inzetten als motivatie voor ouderparticipatie. Zij wordt wel als een persoon gezien die motivatie op individueel niveau kan bevorderen, door contact met ouders. Verenigingsbreed zien ouders geen rol voor de pedagogisch coördinator op dit gebied.

Conclusie en discussie

Het algemene doel van dit onderzoek was om inzicht te verkrijgen in de intentie van ouders wat betreft participatie op de sportvereniging, zodat aandachtspunten geformuleerd kunnen voor verbetering en verdere uitwerking van de interventie pedagogisch coördinator.

Allereerst zullen de afzonderlijke doelstellingen worden besproken, waarna de algemene doelstelling wordt behandeld. Vervolgens wordt inhoudelijk naar verklaringen gezocht en zullen aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek. Ook zullen methodische kanttekeningen worden geplaatst bij dit onderzoek, waarna aanbevelingen voor de interventie en verenigingen worden gedaan.

De eerste doelstelling van dit onderzoek was het inventariseren van de participatie op sportverenigingen en te onderzoeken wat ouders verstaan onder participatie. Gezien het feit dat 54% van de sportverenigingen in Nederland volledig op vrijwilligers draait, was de verwachting dat ouders een belangrijke rol vervullen in de organisatie van de sportvereniging. Er werd echter ook verwacht dat er veel ouders zijn die niet participeren, aangezien 63% van de sportverenigingen een tekort aan vrijwilligers ervaart (Oudenampsen & van der Klein, 2011). Deze verwachting bleek juist te zijn. Veel ouders gaven aan dat er een tekort wordt ervaren aan ouderparticipatie. Er werd aangegeven dat de ouderparticipatie verbeterd moest worden. Ouders hadden verschillende ideeën over de manier waarop dit moest gebeuren. Dit zal bij het bespreken van de verschillende doelstellingen aan bod komen. Alle geïnterviewde ouders participeerden in meer of mindere mate en waren daardoor bekend met de vereniging. De mate van participatie liep van het in de thuis situatie spreken over sportparticipatie en af en toe kijken bij wedstrijden tot het trainen van een team.

De tweede doelstelling van dit onderzoek was om de attitudes van ouders in kaart te brengen. Onder attitude worden de houding van een persoon, kennis, het oordelen over voor- en nadelen, gewoonten, uitkomstverwachtingen en attributie ten aanzien van participatie bij de sportvereniging verstaan (Lechner et al., 2008). Wat betreft de houding van de ouders werd verwacht dat zij veel belang zouden hechten aan participatie en dat hierbij de nadruk zou liggen op de meer praktische aspecten van ouderparticipatie, omdat hier een merkbaar tekort

aan is (Oudenampsen & van der Klein, 2011). Ouders bleken inderdaad veel belang te hechten aan ouderparticipatie. Zij gaven aan dat de sportvereniging niet kon bestaan zonder vrijwilligers, wat overeen komt met bevindingen uit eerder onderzoek (Oudenampsen & van der Klein, 2011). Ouders gaven aan dat er behoefte is aan meer participerende ouders op de sportvereniging en dat iedere vorm van ouderparticipatie positief bijdraagt. Toch bleken meer ouders belang te hechten aan de vrijwilligerstaken van ouderparticipatie, dan aan de participatie met betrekking tot de thuissituatie. Dit werd ook verwacht, omdat het gebrek aan vrijwilligers beter merkbaar is op de vereniging. Toch waren er ook ouders die het belangrijk vonden om thuis aandacht te besteden aan de sportdeelname van het kind. In de toekomst is het belangrijk dat er meer onderzoek wordt gedaan naar participatie op het gebied van sport, ook met de focus op de thuissituatie. Wanneer er in de thuissituatie aandacht voor sport is, kan dit dienen als bindmiddel binnen het gezin (Claringbould, 2011). Bovendien past het binnen het concept van de pedagogische *civil society*, waarbij van belang is dat kinderen zich in een continu opvoedmilieu begeven, waarbij de sportdeelname dus in de opvoeding verweven is (de Winter, 2011; Seippel, 2008).

Met betrekking tot de kennis van ouders over ouderparticipatie, werd verwacht dat ouders een gebrek aan kennis zouden hebben over ouderparticipatie. Dit werd verwacht omdat er een tekort aan ouderparticipatie is en dit veroorzaakt kan worden door een gebrek aan kennis (Elling, de Jong & Wisse, 2010). Deze verwachting bleek niet juist te zijn. Dit is te verklaren door het feit dat in dit onderzoek alle geïnterviewde ouders participeerden en dus bekend waren met de vereniging. Mogelijk blijkt dat ouders die niet participeren minder kennis hebben, waardoor zij niet bij de vereniging betrokken zijn (Elling, de Jong & Wisse, 2010). De ouders gaven aan dat er een tekort is aan ouderparticipatie, dit komt onder andere naar voren in een probleem op het gebied van vervoer. Er is een vaste groep ouders die participeert. Ouders benoemen hierbij dat allochtone ouders minder participeren dan autochtone ouders. De meeste ouders konden hier geen goede oorzaak voor bedenken. Een aantal keer werd als oorzaak een cultuurverschil of taalbarrière genoemd. Het is belangrijk dat toekomstig onderzoek aandacht besteedt aan allochtone ouders, om in kaart te brengen hoe groot het verschil is tussen autochtone en allochtone ouders wat betreft ouderparticipatie en wat hiervan de oorzaken zijn (Elling, de Jong & Wisse, 2010). Wanneer hier meer overbekend is kunnen sportverenigingen hier in hun beleid rekening mee houden. Daarnaast kunnen interventies die gericht zijn op het vergroten van ouderparticipatie met deze kennis de interventies verbeteren. Daarnaast blijkt het aantal participerende ouders af te hangen van de leeftijd van de spelers. Bij jonge kinderen participeren er meer ouders dan bij oudere

kinderen. Dit omdat oudere kinderen meer vrijheid nodig hebben en het minder op prijs stellen als hun ouders bijvoorbeeld bij de training komen kijken. Over het beleid van de vereniging op het gebied van ouderparticipatie vertelden ouders verschillende dingen. Een aantal ouders gaf aan dat de vereniging niets ondernam op dit gebied. Anderen gaven aan dat de aanpak niet toereikend was. Vervolgonderzoek zou het beleid van verschillende verenigingen kunnen analyseren, om te kijken welke aanpak succesvol blijkt en welke aanpak geen resultaat behaalt. Wanneer hier meer over bekend is kan dit een handreiking vormen aan verenigingen met een tekort aan ouderparticipatie.

Wat betreft de oordelen over voor- en nadelen van ouderparticipatie, werd verwacht dat als nadeel zou worden genoemd dat participeren tijd kost. Daarnaast werd verwacht dat ouders als voordeel zouden aangeven dat de vereniging kan bestaan dankzij participatie (Oudenampsen & van der Klein, 2011). Als eerste voordeel werd aangegeven dat betrokkenheid van de ouder gewaardeerd wordt door het kind. Daarnaast is het voor de ouders zelf ook leuk om het kind te zien sporten. Deze bevinding is positief, ouders zien dus wel degelijk het nut van ouderparticipatie in. Ook het sociale aspect van ouderparticipatie wordt als voordeel genoemd. Uit eerder onderzoek is gebleken dat de sportvereniging een goede plek is om sociaal kapitaal te vergroten (Seippel, 2008). Dit is ook gebleken in dit onderzoek. Zo geven ouders aan dat het leuk is om contact te hebben met andere ouders. Daarnaast is het prettig om contact met de trainer te onderhouden, zodat deze weet wat er in de thuissituatie speelt. Andersom weet de ouder ook wat er in het team van het kind speelt. Ook de praktische voordelen van ouderparticipatie worden genoemd, zoals het functioneren van de vereniging als geheel en specifiek het faciliteren van vervoer. Gezien alle voordelen die ouders noemen wat betreft ouderparticipatie, is het belangrijk om te weten welke factoren ouders dan tegenhouden om te participeren. Daarnaast is het mogelijk dat niet participerende ouders minder voordelen aan ouderparticipatie zien. Onderzoek naar dit onderwerp met niet participerende ouders moet hierover meer duidelijkheid verschaffen. Attributies zijn verklaringen die mensen geven voor hun eigen succes of falen (Lechner, 2008). Attributies ten opzichte van ouderparticipatie zijn tijdens de interviews niet nadrukkelijk naar voren gekomen en er is niet specifiek op doorgevraagd. Er is niet gesproken over succes of falen in de zin van verklaringen, dus het is niet mogelijk om hier meer duidelijkheid over te geven.

De derde doelstelling van dit onderzoek was het in kaart brengen van de ervaren sociale invloed ouders wat betreft ouderparticipatie. Met ouders is vooral gesproken over de directe invloeden van anderen op ouderparticipatie. De antwoorden van ouders waren niet eenduidig op dit gebied. Sommige ouders gaven aan dat ouders elkaar beïnvloeden, anderen

ontkenden dit. Om meer duidelijkheid te krijgen op dit gebied, is een andere vorm van dataverzameling nodig. Door middel van het observeren van ouders en het analyseren van gesprekken die zij voeren, kan worden gekeken in welke mate er sprake is van sociale invloed. Het kan zijn dat er sprake is van directe invloed, maar dat ouders dit zelf niet zo zien. Verwacht werd dat ouders gemotiveerd raken als zij andere ouders zien participeren. Reeds participerende ouders op de sportvereniging hebben op deze manier dus een soort voorbeeldfunctie (Kuipers, 2010). Deze verwachting wordt door deze resultaten niet volledig bevestigd, de respons van ouders loopt erg uiteen. Wat ouders wel aangaven is dat, wanneer het gaat om contact tussen ouders, het makkelijker is om contact te leggen met bekenden. De drempel is hierbij minder hoog.

De vierde doelstelling van dit onderzoek was om de eigen-effectiviteitsverwachting en vaardigheden van ouders in kaart te brengen. De eigen-effectiviteitsverwachting staat voor de verwachting die ouders hebben over het eigen vermogen om te kunnen participeren. Hierbij spelen vaardigheden ook een belangrijke rol. De centrale vraag bij deze doelstelling was dan ook of welke vaardigheden nodig zijn om te participeren op de sportvereniging en of de ouder deze heeft. Verwacht werd dat ouders van mening zijn dat voor de functie van trainer bepaalde vaardigheden nodig zijn, omdat deze een specifieke vaardigheid aan kinderen leert. De trainer wordt in zekere zin als docent gezien. Deze verwachting is bevestigd. Ouders geven aan dat voor zowel de functie van trainer als de functie van bestuurslid bepaalde vaardigheden nodig zijn. Voor andere functies lopen de ideeën uiteen over de benodigde vaardigheden. Door sommige ouders werden sociale en communicatieve vaardigheden als noodzakelijk benoemd, voor alle vormen van ouderparticipatie. Enkele ouders denken dat deze vaardigheden verbeterd kunnen worden door middel van een cursus. De meeste ouders zijn echter van mening dat hier geen behoefte aan is.

De vijfde doelstelling van dit onderzoek is om de omgevingsfactoren die van invloed zijn op ouderparticipatie in kaart te brengen. Onder omgevingsfactoren worden barrières en protectieve factoren verstaan (Lechner et al., 2008). Verwacht werd dat praktische problemen belemmerend kunnen werken. Het ontbreken van vervoer naar de sportvereniging en taalbarrières zijn voorbeelden van belemmerende factoren (Elling, de Jong, & Wisse, 2010). Het ontbreken van vervoer naar de sportvereniging werd niet genoemd als belemmerende factor. Wel werd een taalbarrière als belemmerende factor genoemd en ook als mogelijke verklaring voor het feit dat allochtone ouders minder participeren. Uit onderzoek blijkt bovendien dat *bridging*, contact en binding ontwikkelen met andere groepen, weinig gebeurt op de sportvereniging (Seippel, 2008). Daarnaast werd tijdgebrek als belangrijke barrière

beschouwd en daarnaast een gebrek aan interesse in de sportvereniging. Eerder is de verwachting uitgesproken dat reeds participerende ouders als rolmodel kunnen fungeren (Kuipers, 2010). Hierop aansluitend wordt verwacht dat positieve contacten met andere ouders op de sportvereniging als protectieve factor kunnen werken wat betreft ouderparticipatie. Deze verwachting blijkt juist te zijn. Direct en positief contact wordt als motiverend voor ouderparticipatie gezien. De sportvereniging biedt een kans om de sociale cohesie te versterken (Sieppel, 2008). Daarnaast wordt een laagdrempelige kennismaking met de vereniging als opstap voor het vergroten van ouderparticipatie genoemd. Ook een materiële vergoeding zou kunnen bijdragen aan het vergroten van ouderparticipatie, maar veel verenigingen hebben hier geen geld voor. Daarnaast is men bang dat leden zich terugtrekken wanneer zij meer moeten betalen als zij niet participeren. Tot slot werd de rol van de pedagogisch coördinator in het bevorderen van ouderparticipatie besproken. De pedagogisch coördinator zou op individueel niveau kunnen bijdragen aan ouderparticipatie, maar niet verenigingsbreed.

Het algemene doel van dit onderzoek was om inzicht te verkrijgen in de intentie van ouders wat betreft participatie op de sportvereniging, zodat aandachtspunten geformuleerd kunnen voor verbetering en verdere uitwerking van de interventie pedagogisch coördinator. Participerende ouders gaven aan dat de persoonlijke motivatie van de ouders erg belangrijk is als het gaat om de intentie om te participeren. De bevordering van ouderparticipatie is een taak van het bestuur van de vereniging, meer dan een taak van de pedagogisch coördinator. De pedagogisch coördinator zou dus door middel van het begeleiden van het bestuur de ouderparticipatie kunnen bevorderen. Ook gaven ouders aan dat zij op individueel niveau ouders kan motiveren, wat zij al deed tijdens haar werk. De belangrijkste barrières die ervoor zorgen dat ouders niet participeren terwijl zij wel de intentie hebben, zijn tijdgebrek en een gebrek aan interesse. Daarnaast werden een taalbarrière en gebrek aan kennis van de verenigingscultuur als belangrijk beschouwd. De interventie pedagogisch coördinator zou aan voorlichting van het belang van ouderparticipatie kunnen werken. Daarnaast is het belangrijk om specifiek in te zetten op de groep allochtone ouders. Dit is een investering waarvoor veel draagkracht en tijd voor nodig is (Elling, de Jong, & Wisse, 2010).

Methodische kanttekeningen

Bij dit onderzoek zijn een aantal methodische kanttekeningen te plaatsen. Allereerst was het streven om zowel niet-participerende als wel participerende ouders te interviewen. Er is geprobeerd om niet-participerende ouders te bereiken door middel van het bellen van

ouders aan de hand van de ledenlijst van de vereniging. Het aantal ouders dat telefonisch bereikbaar was, was minder dan verwacht. De ouders in het onderzoek die wel via telefonisch contact waren benaderd, bleken allen in mindere of meerdere mate te participeren. Het is hierdoor niet gelukt om niet-participerende ouders te betrekken in het onderzoek. De resultaten van dit onderzoek zijn dus gebaseerd op ouders die wel participeren op de sportvereniging. In de toekomst is vervolgonderzoek nodig om inzicht te krijgen in de niet-participerende ouders die in dit onderzoek niet bereikt zijn. Deze ouders kunnen bereikt worden door aan ouders op de sportvereniging te vragen welke ouders niet participeren, om vervolgens deze ouders specifiek hierover te benaderen. Wanneer deze groep in de toekomst in onderzoek wordt betrokken, kan de intentie van deze ouders in kaart worden gebracht en kunnen de gedragsdeterminanten die hierop van toepassing zijn worden onderzocht.

De eerste doelstelling is pas na de dataverzameling tot stand gekomen. Hierdoor is deze doelstelling niet expliciet uitgevraagd. Dit had tot gevolg dat de omvang en aard van ouderparticipatie moeilijk was vast te stellen. In vervolgonderzoek is het raadzaam om vooraf een classificatie te maken wat betreft de omvang en aard beter in kaart te kunnen brengen. Ouders is gevraagd naar kwaliteiten en vaardigheden, maar dit is niet altijd een juiste weergave van de werkelijke situatie. Wanneer hier in vervolgonderzoek aandacht aan wordt besteed, kan worden gekeken welke vaardigheden nodig zijn voor de verschillende vormen van ouderparticipatie en of de vaardigheden en kwaliteiten van ouders toereikend zijn voor participatie op sportverenigingen. Wanneer hierover meer bekend is, kan hiermee rekening worden gehouden in het ontwerpen en aanpassen van interventies gericht op ouderparticipatie.

De analyse van de verzamelde gegevens is beïnvloed door de ervaring en interpretaties van de onderzoeker. Door de labels zo dicht mogelijk op de tekst te formuleren is dit zoveel mogelijk tegen gegaan. Er is slechts een keer cyclisch gewerkt, wat wil zeggen dat de topiclijst tijdens de dataverzameling wordt aangepast, op basis van verzamelde gegevens (Baarda et al, 2009). Dit had tot gevolg dat bepaalde gedragsdeterminanten minder zijn besproken tijdens de interviews. Daarnaast werd de kwaliteit van de verzamelde gegevens beïnvloed door de interviewvaardigheden van de onderzoeker. Het is mogelijk dat de onderzoeker op bepaalde punten niet genoeg heeft doorgevraagd, door de beperkte ervaring met kwalitatief onderzoek (Baarda et al, 2009).

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden op twee sportverenigingen in Rotterdam. De resultaten van dit onderzoek zijn hierdoor beperkt generaliseerbaar. Om meer inzicht te krijgen in de ouderparticipatie op sportverenigingen op landelijk niveau, is het raadzaam om

op verschillende soorten sportverenigingen in verschillende gebieden onderzoek te doen naar ouderparticipatie.

Implicaties

Uit dit onderzoek komen een aantal aandachtspunten voor sportverenigingen naar voren. De kennis en motivatie van participerende ouders kan worden ingezet om ouders die nog niet participeren te betrekken. Directe contacten tussen ouders worden namelijk als beste manier gezien om ouderbetrokkenheid te vergroten (Elling, de Jong, & Wisse, 2010). Ook uit onderzoek blij dat hiervoor kansen liggen (Seippel, 2008). Wel blijkt dat de groep allochtone ouders moeilijker te bereiken is. Dit komt overeen met onderzoek waaruit blijkt dat de sportvereniging weinig kansen biedt om contact te maken met andere groepen mensen (Seippel, 2008). Voor de vereniging is het belangrijk hier aandacht aan te besteden. Om allochtone ouders te bereiken en te betrekken bij de sportvereniging is voldoende draagvlak binnen de vereniging nodig en er moet tijd in worden geïnvesteerd (Elling, de Jong, & Wisse, 2010). Als belangrijkste vaardigheden om de verschillende aspecten van ouderparticipatie uit te voeren, worden sociale en communicatieve vaardigheden genoemd. In de media is hier al aandacht voor (Geef kinderen hun spel terug, Sire). Dit heeft vooral betrekking op het gedrag van ouders ten opzichte van kinderen. Wanneer de vereniging meer aandacht besteedt aan het bevorderen van sociale en communicatieve vaardigheden van ouders onderling, bevordert dit mogelijk het contact van ouders, wat weer goed is voor ouderparticipatie (Seippel, 2008).

De interventie pedagogisch coördinator kan op individueel niveau ouders motiveren om te participeren op de sportvereniging. Daarnaast kan de pedagogisch coördinator de vereniging op bestuursniveau ondersteunen in het bevorderen van ouderparticipatie, op het gebied van de punten die eerder zijn genoemd. Uiteindelijk is het belangrijk dat de aandacht voor ouderparticipatie goed is ingebed in de sportvereniging en dat resultaten uit onderzoek naar dit onderwerp worden ingezet om dit te bevorderen.

Referenties

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Baar, P. (2002). *Training kwalitatieve analyse voor pedagogen*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Baar, P., Wubbels, T., & Vermande, M. (2007). Algemeen methodische voorwaarden voor effectiviteit en de effectiviteitspotentie van Nederlandstalige antipestprogramma's voor het primair onderwijs. *Pedagogiek*, 27, 71-90.
- Baarda, D. B., De Goede, M. P. M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Bailey, R. (2005). Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion. *Educational Review*, 57, 71-90. doi: 10.1080/0013191042000274196
- Begg, D. J., Langley, J. D., Moffitt, T., & Marshall, S. W. (1996). Sport and delinquency: an examination of the deterrence hypothesis in a longitudinal study. *British Journal of Sports and Medicine*, 30, 335-341.
- Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research*. London: Sage.
- Boonstra, N., & Gilsing, R. (2010). *Offerte: Naar een duurzaam pedagogisch klimaat op de Sportvereniging*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut
- Boonstra, N., Gilsing, R., Hemens, N., & van Marissing, E. (2010). *Sporten, geen probleem. Een onderzoek naar het bevorderen van sportdeelname van jeugdigen met gedragsproblemen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Boonstra, N., & Hermens, N. (2011). *Sportieve kansen met de Wmo: Over de inzet van sport voor burgerparticipatie, sociale samenhang en preventief jeugdbeleid*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Buisman, A. (2004). Opvoeding in en door sport? *Pedagogiek*, 4, 310-323.
- Brug, J., Van Assema, P., & Lechner, L. (2008). *Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering. Een planmatige aanpak*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Claringbould, I. (2011). *Sport is geen kinderspel. Een onderzoek naar de betrokkenheid van volwassenen bij jeugdsport in sportverenigingen*. Nieuwegein: Mulier Instituut.
Arko sports media
- Coalter, F. (2007). *A wider social role for sport. Who's keeping the score?* Oxon: Routledge
- De Vries, H. (1993). Determinanten van gedrag. In Damoiseaux, V., Van der Molen, H. T., & Kok, G. J. (Red.), *Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering* (pp. 109-132). Assen/Heerlen: Van Gorcum / Open Universiteit.

- Elling, A., Jong, M. de, & Wisse, E. (2010) *We zijn nog wel een beetje zoekende*. Eindrapportage monitoring en evaluatie pilotprojecten KNVB en KNGU participatie allochtone vrouwen in de sport. Hertogenbosch: WJH Mulier Instituut.
- Kirkcaldy, B. D., Shephard, R. J., & Siefen, R. G. (2002). The relationship between physical activity and self-image and problem behavior among adolescents. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *37*, 544-550. doi: 10.1007/s00127-002-0554-7
- Kuipers, E. (2010). *Rapportage inventarisatie ouderbetrokkenheid*. Den Haag: Nederlandse Hartstichting.
- Kwaliteitssprong Zuid: ontwikkeling vanuit kracht*. (2011). Werkendam: Avant GPC
- Lechner, L., Kremers, S., Meertens, R., & Vries, H. de (2008). Hoofdstuk 4: Determinanten van gedrag. In J. Brug, P. van Assema & L. Lechner (Eds.). *Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering* (p. 75-105). Assen: Van Gorcum.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2008). *De kracht van sport*. Den Haag.
- Oudenampsen, D., & van der Klein, M. (2011). *Leren van Elkaar in sport, welzijn en zorg: Kennisuitwisseling over werving en behoud van (nieuwe groepen) vrijwilligers*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Rutten, E., Stams, G. J., Dekovic, M., Schuengel, C., Hoeksma, J., & Biesta, G. (2004). Jeugdsport en morele socialisatie. *Pedagogiek*, *4*, 324-341
- Seippel, O. (2008). Sports in civil society: Networks, social capital and influence. *European Sociological Review*, *24*, 69-80. doi: 10.1093/esr/jcm035
- Sire (2011). *Geef kinderen hun spel terug*. Verkregen op 9 juli 2012 op <http://geefkinderenhunspelterug.nl/campagne>
- Spaaij, R. (2009). The social impact of sport: diversities, complexities and contexts. *Sport in Society*, *12*, 1109-1117. doi: 10.1080/17430430903137746
- Skinner, J., Zakus, D. W., & Cowell, J. (2008). Development through sport: building social capital in disadvantaged communities. *Sport Management Review*, *11*, 253-275.
- Tiessen-Raaphorst, A., Lucassen, J., van den Dool, R., & van Kalmthout, J. (2008). *Weinig over de schreef*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Van Marissing, E., Bolt, G., & van Kempen, R., (2005). Onbedoelde vormen van sociale cohesie. *Rooilijn*, *38*, 213-218
- Van Yperen, T. A. (red., 2010). *55 vragen over effectiviteit. Antwoorden voor de jeugdzorg*. Utrecht: Nederlands jeugdinstituut.
- Veldboer, L., Boonstra, N., Krouwel, A., & Duyvendak, J. W. (2010). De mixfactor van sport:

- Eenheid en verdeeldheid op het veld. In Kemper, F. *Samenspel: studies over etniciteit, integratie en sport* (p 87-99). Bennekom: NISB
- Veldboer, L., Boonstra, N., & Duyvendak J. W. (2003) *Agressie in de sport. Fysieke en verbale agressie in de Rotterdamse amateursport: ervaringen en verklaringen*. Verwey-Jonker Instituut.
- Vermeulen, J., & Verweel, P. (2009). Participation in sport: bonding and bridging as identity work. *Sport in Society*, 12, 1206-1219. doi: 10.1080/17430430903137886
- Winter de, M. (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding*. Amsterdam: SWP.